

GHID DE OBSERVARE ACASĂ

ETAPA 1. DEMONSTREAZĂ AUTOREGLARE ȘI INTERES PENTRU LUME (0-3 LUNI)

CLARITATEA INDICATORILOR COPILULUI

Semnale clare, observabile, prin care copilul își exprimă o stare sau o nevoie.

☐ **Procent:** _____ x 6 / 100 = _____

☐ _____ Își concentrează atenția pentru câteva secunde (5-30), apoi se desprinde ușor. Poate privi un obiect sau fața ta timp de 5-30 de secunde. Apoi își întoarce capul, închide ochii sau devine agitat. Asta nu înseamnă că nu-i place. Înseamnă doar că a fost „destul” pentru el acum.

☐ _____ Arată când se simte bine sau când nu e în regulă. Fiecare sunet, mișcare sau expresie

facială e o mică poveste. Gângurește, zâmbește sau își relaxează corpul când e mulțumit. Se strânge, scâncește sau plânge când ceva îl deranjează.

☐ _____ Scoate primele sunete de explorare (gângurit). În momentele în care se simte în siguranță – în brațele tale, în timpul băii sau când i se vorbește cu blândețe – e posibil să-l auzi cum emite sunete moi, muzicale. E felul lui de a spune: „Mă simt bine aici.”

RESPONSIVITATE LA PĂRINTE

Răspunsuri active ale copilului la stimulii și gesturile adultului.

☐ **Procent:** _____ x 16 / 100 = _____

☐ _____ Își întoarce capul spre vocea ta. Când îi vorbești cu blândețe, copilul caută sursa sunetului. Nu pentru că te înțelege, ci pentru că vocea ta îl liniștește și îl atrage.

☐ _____ Caută fața ta și o privește cu atenție. În momentele de calm, își fixează privirea în ochii tăi și rămâne acolo câteva secunde. Nu e întâmplător – e începutul conexiunii dintre voi.

☐ _____ Îți răspunde cu un zâmbet sincer. Zâmbește „conștient”, acel zâmbet care vine ca răspuns la chipul tău sau la vocea ta. E magic. E social. Și e începutul dialogului emoțional.

☐ _____ Gângurește ca răspuns la vocea ta. Începe să imite sau să continue sunetele tale. Asta arată nu doar că te aude, ci că vrea să-ți răspundă.

☐ _____ Privește expresia ta și încearcă să interacționeze. Se uită la fața ta când zâmbești.

Îți răspunde cu o expresie, un sunet sau o privire lungă. Este un început de „reciprocitate”.

☐ _____ Se activează la apropierea părintelui (zâmbește, dă din picioare). Când intri în cameră, când te apropii sau îl atingi ușor, corpul lui se animă: mișcă brațele sau picioarele, zâmbește, face sunete scurte. E felul lui de a-ți spune: „Te recunosc! Vreau cu tine!”

☐ _____ Îți „cere” prezența. Uneori, fără să-l chemi, te caută cu privirea, scoate un sunet sau se întinde spre tine. Sunt începuturi de inițiere a interacțiunii. Spune: „Hai și tu cu mine!”

☐ _____ Începe să înțeleagă că tu reacționezi la el. Poate repeta un gest sau o expresie care a atras un răspuns frumos din partea ta. E ca și cum ar testa: „Dacă zâmbesc iar, mami îmi răspunde?”

CI: _____ / 6 x 100 = _____

RP: _____ / 16 x 100 = _____

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

ETAPA 2. SE IMPLICĂ ÎN RELAȚII (4-5 luni)

CLARITATEA INDICATORILOR COPILULUI

- ☐ Procent: _____ x 14 / 100 = _____
- ☐ _____ Urmărește cu privirea jucăriile, fețele celor cunoscuți sau mișcările din jur. Dacă îi miști o jucărie colorată sau apari tu în cameră, ochii lui o vor căuta, o vor urmări. Așa îți spune: „Vreau să înțeleg ce e aici.”
- ☐ _____ Poate rămâne atent un pic mai mult – uneori chiar un minut. Se uită la o imagine, un chip sau un obiect interesant și rămâne acolo, fascinat. E concentrat. E curios. E prezent.
- ☐ _____ Menține atenția pe tine – 10 până la 30 de secunde. Îți privește fața, ochii, mișcările gurii. Se oprește din ceea ce făcea și te studiază.
- ☐ _____ Începe să îți „vorbească” în silabe simple. Auzi uneori „ba”, „ma”, „ga”? Nu sunt cuvinte, dar sunt începuturi de limbaj – e felul lui de a

se juca cu vocea, poate chiar de a imita ce aude de la tine.

- ☐ _____ Emite sunete repetate, în șiruri. Poate spune „bababa” sau „mamama” într-un ton melodios. E semn că vocea lui îl interesează. Și mai ales, că vrea să fie ascultat.
- ☐ _____ Își exprimă emoțiile prin corp și sunete. Se agită când îi e foame. Se liniștește când e în brațele tale. Își „spune” trăirile, cu toată ființa lui.
- ☐ _____ Se uită cu interes la imagini puternice sau noi. Dacă ceva din mediu e nou sau interesant – o imagine cu contrast mare, o lampă aprinsă, o carte cu alb-negru – își întoarce privirea imediat. Curiozitatea lui e în creștere.

RESPONSIVITATE LA PĂRINTE

- ☐ Procent: _____ x 20 / 100 = _____
- ☐ _____ Caută să te implice în relație. Te privește, scoate un sunet sau face o mișcare bruscă pentru a-ți atrage atenția. Îți spune, în felul lui: „Sunt aici. Hai cu mine.”
- ☐ _____ Se uită cu drag la tine, mai ales în brațe. Când îl ții aproape, îți caută fața, ochii. E conectat. E în siguranță.
- ☐ _____ Încearcă să prelungească interacțiunea cu tine. Îți zâmbește din nou, vocalizează sau îți mișcă mâna. Vrea să continue jocul vostru.
- ☐ _____ Pare că ascultă ce îi spui, chiar dacă nu înțelege cuvintele. Dacă vorbești cu el ca unui prieten – „Pun rufele la spălat acum!” – se oprește din ce făcea și îți caută vocea. Îți arată: „Îmi place să mă implic în ce faci tu.”
- ☐ _____ Îți recunoaște numele și îl asociază cu tine. Dacă spui numele lui, întoarce capul. Se uită în ochii tăi. Poate chiar scoate un sunet.

- ☐ _____ Găsește sursa sunetului. Când aude o voce sau o jucărie care sună, își întoarce capul, ochii. Găsește. Identifică. Se conectează.
- ☐ _____ Începe să imite. Uneori îți răspunde cu același sunet sau îți imită expresia feței. Se joacă de-a „eu fac ce faci tu”.
- ☐ _____ Își întoarce privirea spre tine când te apropii. Când intri în cameră, se luminează la față. Știe că vii pentru el. Și te așteaptă.
- ☐ _____ Te urmărește cu privirea când te apropii ca să-l iei în brațe. Nu mai e doar surprins că e ridicat. Se pregătește pentru îmbrățișare. Participă. Se bucură.
- ☐ _____ Răspunde la atingerea ta cu zâmbete sau sunete. Când îl mângâi, gângurește. Când îl strângi ușor în brațe, zâmbește larg. Este bucuria simplă a contactului uman.

CI: _____ / 14 x 100 = _____

RP _____ / 20 x 100 = _____

ETAPA 3. FOLOSEȘTE EMOȚIILE PENTRU EXPRIMAREA INTENȚIILOR (6–9 luni)

CLARITATEA INDICATORILOR COPILULUI

Semnale clare, vizibile, prin care copilul își exprimă intenția, interesul sau starea emoțională.

- **Procent:** ____ x 14 / 100 = ____
- ____ Își mută atenția cu ușurință între jucării, oameni și sunete. Când aude un zgomot, întoarce capul. Când intri în cameră, lasă jucăria și te caută. Se uită din nou la jucărie. E ca și cum ar spune: „Vreau să le înțeleg pe toate.”
- ____ E fascinat de lucrurile care se mișcă sau fac zgomot. O jucărie care sună, o pisică care trece, o mașină care pornește – toate îi captează atenția. Îți arată: „Asta e interesant!”
- ____ Se uită la tine după ce vede ceva nou. Când apare ceva necunoscut, te caută cu privirea. Vrea să știe dacă e sigur. E începutul încrederii profunde: *Tu îmi spui dacă e ok.*
- ____ Poate rămâne concentrat pe o activitate timp de 1–2 minute. Se joacă cu un cub, lovește o jucărie, apasă pe o carte senzorială. Este atent, implicat, prezent.
- ____ Îți spune „nu-mi place” cu tot corpul lui. Întoarce capul, scoate un „ah-ah”, împinge obiectul, se ferește. Nu o face ca să se „supere”, ci ca să îți spună: „Prefer altceva.”
- ____ Se supără vizibil când te îndepărtezi. Poate protesta, se agită, plânge sau se uită lung după tine. Nu vrea doar prezența ta fizică. Vrea relația. Vrea cu tine.
- ____ Gângurește din ce în ce mai variat. Spune „ba”, „ma”, „pa”, „ta” – adesea în șiruri. Testează sunetele, vrea să fie ascultat. Este muzica intenției de a vorbi.

RESPONSIVITATE LA PĂRINTE

Cum răspunde copilul la inițiativele părintelui și cât de des inițiază el însuși.

- **Procent:** ____ x 20 / 100 = ____
- ____ Se uită acolo unde te uiți și tu. Îți urmărește privirea. Dacă te uiți spre o jucărie sau o persoană, și el se uită. Împărtășește atenția. Împărtășește curiozitatea.
- ____ Răspunde când îl strigi. Când îi spui numele, se întoarce spre tine. Poate zâmbi. Poate vocalizează. Îți spune: „Te-am auzit!”
- ____ Caută relația cu tine în mod activ. Îți atinge mâna, scoate un sunet sau te privește lung, în așteptarea unui răspuns. Îți cere: „Intră în jocul meu.”
- ____ Se uită la tine, apoi la obiect – și iar la tine. Îți arată o jucărie sau un lucru interesant și se uită din nou la tine. Îți spune: „Vezi și tu ce văd eu?”
- ____ Se bucură de jocuri simple cu tine (cucu-bau, învățat, zdup-zdup). Râde, așteaptă, anticipează. Jocul nu e doar distracție. E comunicare, conexiune, reglare emoțională împreună.
- ____ Se joacă aproape de alți copii, fără frică. Nu interacționează direct, dar e curios, prezent, tolerant. Îi place prezența lor. Primele semne de socializare.
- ____ Imitația începe să prindă contur. Repetă sunetele pe care le faci, te imită când scoți limba sau faci „pa-pa”. Este modul lui de a spune: „Te înțeleg. Învăț de la tine.”
- ____ Arată un obiect către tine. Nu doar îl privește, ci ți-l oferă cu mâna sau cu privirea. Îți

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

spune: „Uite ce-am găsit! Hai să ne uităm împreună.”

- ____ Te atinge pentru a te chema în joacă. Îți pune mâna pe mână, te bate cu palma, te trage ușor. Îți spune: „Vino aici. Împreună e mai frumos.”

- ____ Susține mai multe rânduri într-un joc interactiv. Poate juca de-a rostogolitul mingi, cucu-bau sau pa-pa de 2–4 ori la rând. Anticipează, așteaptă, răspunde. E dialog în toată regula.

COGNITIV / RECEPTIV

Apariția intenției de a înțelege, a anticipa și a participa în mod activ.

- **Procent:** ____ x 14 / 100 = ____
- ____ Recunoaște persoane și obiecte cunoscute – chiar și de la distanță. Se luminează la față când intri în cameră. Întinde mâna către păturica preferată de pe canapea. Îți spune, fără cuvinte: „*Asta cunosc. Asta îmi place.*”
- ____ Caută un obiect care dispare din vedere. Ai ascuns mingea sub un prosop? O caută. Ridică materialul. Se uită sub el. Nu se mai lasă păcălit: „*Știu că mingea încă există, chiar dacă nu o văd.*” (Acesta este un prim semn că începe să înțeleagă permanența obiectului.)
- ____ Reacționează la cuvinte frecvente și familiare. Spui „minge”, „pa-pa”, „hai afară” – și se uită spre ușă sau spre jucărie. Nu e doar întâmplare. Începe asocierea între cuvânt și experiență.
- ____ Urmează comenzi simple – mai ales când sunt însoțite de gest. Îi spui „hai aici” și întinzi brațele – și vine. Sau îi spui „dă-mi mingea” și o împinge spre tine. Înțelege pentru că e implicat, atent, conectat.
- ____ Începe să înțeleagă relațiile de tip cauză–efect. Lovește cu lingura în masă → apare zgomot → mai lovește. Nu face „prostii”. Face experimente. Testează lumea. Descoperă că are un impact. „*Eu fac – și ceva se întâmplă.*”
- ____ Anticipează rutina. Când vede lingura cu mâncare, deschide gura. Când vede biberonul, începe să se miște nerăbdător. A învățat că unele lucruri vin cu regularitate. Și a început să le aștepte.
- ____ Explorează obiectele în moduri tot mai complexe și „cu sens”. Bagă jucării într-un săculeț, le scoate și le pune iar. Apasă un buton, observă reacția. Leagă acțiuni. Creează mici secvențe. Îți spune: „*Nu doar că mă joc – încerc să înțeleg cum funcționează.*”

CI: ____ / 14 x 100 = ____

RP: ____ / 20 x 100 = ____

C/R : ____ / 14 x 100 = ____

ETAPA 4a. FOLOSEȘTE SECVENȚE DE EMOȚII SAU GESTURI PENTRU EXPRIMAREA INTENȚIILOR (10-14)

CLARITATEA INDICATORILOR COPILULUI Cum arată copilul că are intenții, preferințe și capacitatea de a reveni după întrerupere?

Comportamente clare, intenționale, orientate spre explorare, reglare sau comunicare.

- Procent: ____ x 16 / 100 = ____
- ____ Alege ce îl interesează și ignoră ce nu-l atrage. Dintr-o grămadă de jucării, ia mereu aceeași. Pe celelalte le lasă deoparte. Îți spune: „Știu ce îmi place.”
- ____ Se uită de la o jucărie la alta, compară, explorează. Nu se mai pierde într-un singur obiect. Le compară, se mută de la una la alta. Învăță despre lume în ritm propriu.
- ____ Se întrerupe când aude un zgomot puternic, dar cu greu revine. Dacă bate cineva la ușă sau sună telefonul, se oprește din joacă. Revine greu la ce făcea – e semn că devine atent la lume, dar are nevoie de timp să se reechilibreze.
- ____ Răspunde când îi arăți ceva („Uite!”). Urmărește privirea ta, își întoarce capul în direcția indicată. Îți spune: „Te-am înțeles!”
- ____ Poate recunoaște un obiect preferat dintr-o cutie plină. Dacă îi spui: „Unde e ursulețul?”, îl caută printre alte lucruri. Îți arată: „Recunosc lucrurile importante pentru mine.”
- ____ Se oprește când ceva îl întrerupe, dar poate relua activitatea. Dacă tu strănuiți sau te ridici, poate face pauză scurtă, apoi revine la ce făcea. Se autoreglează. Se adaptează.
- ____ Poate ignora sunetele slabe din fundal. Dacă televizorul e pornit sau cineva vorbește în altă cameră, nu se lasă distras. Este prezent aici și acum.
- ____ Se poate concentra pentru 1-3 minute într-un joc sau explorare. Își dă toată atenția unei activități simple: umple o cutie, bate cu lingura, se uită lung la un obiect. Se cufundă în lumea lui și o descoperă.

RESPONSIVITATE LA PĂRINTE Cum inițiază și susține copilul tău relația cu tine?

Schimburi sociale clare, inițiate sau susținute de copil.

- Procent: ____ x 32 / 100 = ____
- ____ Râde din toată inima la „cucu-bau” sau alte jocuri previzibile. Știe ce urmează. Anticipează. Se bucură dinainte. Jocul devine poveste, iar tu ești autorul preferat.
- ____ Când vede ceva interesant, se uită la tine ca să împartă descoperirea. Poate fi un câine, o frunză, un obiect nou. Te caută cu privirea: „Ai văzut și tu ce am văzut eu?”
- ____ Folosește sunete, zâmbete și gesturi ca să prelungească joaca. Nu vrea doar să te amuze. Vrea să te țină aproape. Să facă parte din „împreună”.
- ____ Gângurește într-un fel special când e cu tine – parcă vorbește. Se oprește când vorbești, așteaptă răspuns, vocalizează ca și cum ar avea ceva important de spus.
- ____ Arată cu degetul un obiect, apoi se uită la tine. Nu e doar o cerere. Este începutul limbajului: „Uite! Ce spui despre asta?”
- ____ Te caută cu ochii pentru a împărtăși o emoție. Se bucură, se miră, se teme – și se uită la tine. Vrea să știe: e în regulă ce simt?
- ____ Dacă îl chemi la joc, vine. Nu vine doar pentru obiect. Vine pentru relație. Pentru conectare.
- ____ Dacă se întrerupe, revine. Așteaptă. Reia. Vrea să continue. Relația este deja familiară și valoroasă pentru el.

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

- ☐ ____ Imită gesturi și mișcări simple. Te vede dansând și încearcă și el. Bate din palme, dă din cap. Îți spune: „Vreau să fiu ca tine!”
- ☐ ____ Poate susține un joc cu tine timp de 6–10 rânduri. Aruncă mingea, o primește, o aruncă iar. Poate un turn, o joacă cu cupe. Intră într-un ritm cu tine. În relație.
- ☐ ____ Când are nevoie de liniște, revine la tine. Se joacă, explorează, dar te caută cu privirea. Vrea să știe că ești acolo. Apoi pleacă iar în lume.
- ☐ ____ Când vede ceva nou, îți studiază expresia. Se uită dacă tu zâmbești, te încrunți sau te bucuri. Învăță de la tine cum să se simtă. Asta se numește încredere.
- ☐ ____ Îți aduce o jucărie – nu doar ca să o arate, ci ca să vă jucați împreună. Aduce mingea. Îți pune cubul în mână. Te implică. Îți spune: „Hai cu mine în jocul meu.”
- ☐ ____ Îți arată ce simte cu tot corpul lui. Își întinde brațele când vrea în brațe. Își dă capul din „nu” când nu vrea ceva. Este corpul vorbind. Clar. Direct.
- ☐ ____ Răspunde la emoțiile tale. Zâmbești? Îți zâmbește înapoi. Te întristezi? Devine mai serios. Începe empatia.
- ☐ ____ Nu caută doar pe tine – începe să caute și alți oameni dragi. Se bucură când îi vede. Îi atinge. Îi implică. Relația se extinde. Lumea devine loc de atașamente multiple.

COGNITIV / RECEPTIV

Cândire relațională incipientă, imitare, înțelegerea limbajului simplu și a relațiilor cauza-efect.

- ☐ **Procent:** ____ x 20 / 100 = ____
- ☐ ____ Caută obiectele ascunse. Dacă îi ascunzi mingea sub pătură, o ridică și o caută. Nu se sperie că „nu mai e”. A înțeles că unele lucruri nu dispar cu adevărat. Asta se numește permanența obiectului – și e un salt major în gândirea sa.
- ☐ ____ Recunoaște obiectele dragi și le arată. Spui „Unde e ursulețul tău?” și el întinde mâna sau se uită fix către el. Nu doar a auzit cuvântul. A înțeles ce înseamnă.
- ☐ ____ Răspunde la întrebări simple. Când întrebi „Unde e tata?” sau „Cine face pa-pa?”, îți oferă un indiciu – o privire, un gest, o mișcare a capului. Îți spune: „Am înțeles întrebarea ta.”
- ☐ ____ Începe să urmeze comenzi simple. Dacă spui „dă mingea” sau „adu suzeta”, se uită spre ele, se apropie, le întinde. E începutul cooperării, dar și semnul că înțelege limbajul.
- ☐ ____ Arată cu degetul persoane cunoscute, când le aude numele. Spui: „Unde e bunica?” și își întinde brațul sau își întoarce capul către ea.
- Asociază numele cu persoana. E un pas mare spre limbajul funcțional.
- ☐ ____ Înțelege gesturi frecvente, cotidiene. Când îi faci semn „vino”, „nu”, „pa-pa”, înțelege. Răspunde. Se bucură. Aceste gesturi devin punți de comunicare.
- ☐ ____ Încearcă să se hrănească singur, observându-te. Vede cum ții lingura și încearcă și el. Se murdărește, dar e hotărât. Este mai mult decât autonomie – este imitație socială.
- ☐ ____ Reproduce gesturi sau sunete care l-au amuzat. Dacă ai făcut „blblbl” sau ai scos limba într-un joc, le repetă. Se amuză. A învățat că poate recrea emoții – pentru el și pentru tine.
- ☐ ____ Începe să pună obiecte în relație între ele. Bagă cuburi în cutie, pune o cană pe alta, învârtte roți. Nu face doar mișcare. Caută sens. Este începutul gândirii logice.
- ☐ ____ Se joacă cu obiectele ca și cum ar fi „altceva”. Vede o mașinuță și zice „ba-ba”, făcând-o să se miște. E primul joc de rol, chiar dacă foarte simplu. A început simbolizarea.

CI: ____ / 16 x 100 = ____

RP: ____ / 32 x 100 = ____

C/R : ____ / 20 x 100 = ____

ETAPA 4b. FOLOSEȘTE SECVENȚE DE EMOȚII SAU GESTURI PENTRU REZVOLTAREA PROBLEMELOR (15-18)

CLARITATEA INDICATORILOR COPILULUI

Comportamente clare, repetabile, direcționate către scop sau comunicare.

- Procent: ____ x 6 / 100 = ____
- ____ Ignoră zgomotele sau distragerile și își continuă activitatea. Se joacă cu o cutie, în timp ce în jurul lui se vorbește, se mișcă. Nu se lasă distras ușor. E „în treaba lui”.
- ____ Revine la activitate după o scurtă întrerupere. Revine la ce făcea, chiar dacă a fost întrerupt. Sună telefonul, intră cineva, tu iei o scurtă pauză. Se uită, dar apoi revine: la cuburi, la turn, la joacă. E focalizat și determinat.
- ____ Se poate concentra pentru 2-3 minute la o activitate simplă. Joacă simbolică, explorare, sortare. Are intenție. Are răbdare. Se vede deja „firul logic” al jocului său.

RESPONSIVITATE LA PĂRINTE

Răspunsuri și inițiative sociale cu adultul sau cu alți copii.

- Procent: ____ x 28 / 100 = ____
- ____ Se uită la tine înainte să ceară sau să reacționeze. Nu mai acționează pur impulsiv. Privește întâi. „Ești atent? Acum am ceva să îți arăt.”
- ____ Anticipează că urmează o interacțiune. Se uită de la tine la minge și înapoi. Sau se oprește și te cercetează cu privirea când intri în cameră. „Oare vine să se joace cu mine?”
- ____ Inițiază atenție împărțită cu tine – și cu ceilalți. Arată un obiect, vocalizează, se uită din nou la tine și urmărește dacă te uiți la obiectul indicat de el. Și dacă e într-un grup, îți face cu mâna sau te caută cu privirea pentru a te implica.
- ____ Inițiază jocuri interactive (de-a v-ați ascunselea, fugărit, aruncat). Nu mai așteaptă să i se propună. Acum vine el cu ideea. Se ascunde. Îți aduce mingea. „Hai să jucăm ce știi deja.”
- ____ Îți oferă obiecte ca să-ți spună „Hai să facem împreună”. Nu e un cadou. Este o invitație la relație. Dacă primești obiectul, intri în lumea lui.
- ____ Se implică în ce faci – gătit, spălat, curățenie. Ia o lingură și amestecă lângă tine. Îți imită mișcărilor. Nu pentru eficiență. Pentru conectare. „Și eu pot. Și eu fac.”
- ____ Imită gesturi și acțiuni ale altor copii/ adulți Imită acțiunile și gesturile celor din jur. Vede un copil sărind → sare și el. Te vede suflând în supă → suflă și el. Învăță privind și făcând.
- ____ Folosește sunete jucăușe cu sens (ex: „vrum-vrum” când joacă cu mașinuța). Începe să lege gestul de semnificație. E prima formă de „limbaj simbolic”.
- ____ Îți oferă îmbrățișări și pupici spontan. Nu mai e doar răspuns. E inițiativă. Vine la tine și îți spune cu tot corpul lui: „Țin la tine.”
- ____ Îmbrățișează, hrănește sau aliniază jucării animate (plușuri, păpuși). Le leagănă, le hrănește, le pupă. Joacă de rol. Joacă de grijă. Joacă de empatie.
- ____ Îți răspunde la „Te iubesc” cu gesturi, cuvinte sau priviri. Nu contează dacă spune exact. Îți zâmbeste, se lipește de tine, repetă un sunet. E răspuns afectiv autentic.

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

- ☐ ____ Arată obiecte sau lucruri care îl entuziasmează. O frunză. O floare. O jucărie nouă. Se uită, te cheamă, ți-o arată. „*Vreau să împărtășim asta.*”
- ☐ ____ Poate duce un joc lung de tip „îmi dai – îți dau” sau „ascunde – descoperă” în peste 10-15

ture. Nu se plictisește. Îi place. Vrea mai mult. Jocul devine ritual. Devine limbaj comun.

- ☐ ____ Cere ajutor – prin gest, sunet sau cuvânt. Îți întinde mâna, spune un cuvânt scurt („sus!”), te trage ușor. Nu plânge necontrolat. Cere. Îți implică reglarea ta în rezolvarea lui.

COGNITIV / RECEPTIV

- ☐ ____ Procent: ____ x 50 / 100 = ____
- ☐ ____ Recunoaște când cineva e trist sau rănit și reacționează. Se uită serios când cineva plânge. Poate întinde mâna sau vine mai aproape. Începe să simtă emoțiile celorlalți.
- ☐ ____ Acceptă mai ușor o cerință dacă i se oferă o alegere. Vrei să te asculte? Lasă-l să aleagă între două tricouri. Îți arată: „*Vreau să decid și eu ceva.*”
- ☐ ____ Spune (sau aproximează) acțiuni ca „bea”, „mergi”, „sari”. Nu doar le face, ci și le numește. Acțiunile devin cuvinte, iar cuvintele – putere.
- ☐ ____ Răspunde la întrebări simple despre întâmplări („Ce s-a întâmplat?”). Se uită la jucăria căzută. Spune „bum” sau ridică din umeri. În felul lui, îți răspunde: „*A fost ceva. Știu ce.*”
- ☐ ____ Folosește multe gesturi funcționale (arătare, pa-pa, bătut din palme, stop, „vino”). Corpul lui e deja un limbaj. Spune fără vorbe: „*Vreau, Nu vreau, Uite.*”
- ☐ ____ Completează expresii familiare din joc sau rutină. Tu spui „1, 2, 3...” – el spune „și!”. Ați creat împreună un mic ritual al cuvintelor.
- ☐ ____ Folosește tot mai multe cuvinte – sau forme apropiate. Poate spune „mama, apă, papa, sus, nu” și imită altele. Fiecare cuvânt nou e o cheie spre lume.
- ☐ ____ Învăță cuvinte noi aproape zilnic. Aude un cuvânt o dată, îl repetă după tine, apoi îl folosește când are nevoie. Observi: „*Wow, cât de repede învață!*”

- ☐ ____ Înțelege „da” și reacționează la el. Dacă spui „Da, poți veni”, se apropie. Începe să perceapă validarea, permisiunea.
- ☐ ____ Recunoaște obiecte uzuale – chiar și 50 sau mai multe. Îi spui „unde e ursulețul?”, „adu mingea!” – și le identifică. Lumea începe să aibă etichete clare în mintea lui.
- ☐ ____ Se uită cu interes în cărți cu imagini și răspunde la întrebări. Arată personajele, răspunde la „unde e pisica?”. Cărțile devin spațiu de joacă și învățare.
- ☐ ____ Recunoaște și arată obiecte familiare (cel puțin 3). Lapte, pantofi, perie – le știe și le caută. Începe să pună în ordine lumea concretă.
- ☐ ____ Răspunde la întrebările „Ce e asta?” cu gest, cuvânt sau sunet. Îți arată, spune „pa-pa”, face „miau”. Nu doar observă – comunică.
- ☐ ____ Folosește obiectele corect (perie, cană, lingură). Nu doar le agită. Le folosește funcțional – un semn clar de înțelegere și imitare.
- ☐ ____ Mâzgălește cu intenție. Nu e o simplă joacă. Pune marca lui pe hârtie. Descoperă urme. Creează.
- ☐ ____ Poate urma comenzi doar verbale (fără gesturi de susținere). Dacă spui „adu păturica”, o caută. Nu are nevoie de semn – înțelege limbajul.
- ☐ ____ Arată 3 sau mai multe părți ale corpului la cerere. Unde e nasul?” – și îl arată. Corpul devine cunoscut, numit, identificat.

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

- ☐ ____ Recunoaște expresii faciale (zâmbet, mirare, supărare). Se adaptează în funcție de ce vede pe chipul tău. Asta e empatie în formare.
- ☐ ____ Înțelege gesturi complexe (stop, așteaptă, vino). Nu doar reacționează reflex. Se oprește, așteaptă. Învăță răbdarea și autocontrolul.
- ☐ ____ Se recunoaște pe sine când e numit. Spui „Unde e Andrei?” și se bate pe piept sau ridică mâna. A început să spună: „Eu.”
- ☐ ____ Se vede în oglindă și își atinge nasul sau fața. Nu mai e „cealaltă persoană”. Se recunoaște. E începutul sinelui conștient.
- ☐ ____ Se descurcă la masă – mănâncă singur cu lingura, bea din cană. Chiar dacă se murdărește. Nu e doar motricitate. E dor de autonomie.
- ☐ ____ Își afirmă preferințele alimentare. Dă din cap că nu, refuză lingura sau cere „maaa”. Vrea să alege cu el, nu pentru el.
- ☐ ____ Participă activ în jocuri simple cu alți copii. Nu doar observă. Pune cuburi, aduce jucării, râde. Începe socializarea reală.
- ☐ ____ Observă și imită emoțiile din expresiile adulților. Dacă râzi, râde și el. Dacă ești trist, devine serios. Învăță emoția din emoția ta.

CI: ____ / 6 x 100 = ____

RP: ____ / 28 x 100 = ____

C/R : ____ / 50 x 100 = ____

ETAPA 5a. FOLOSEȘTE SIMBOLURI SAU IDEI PENTRU EXPRIMAREA INTENȚIILOR ȘI SENTIMENTELOR (19-24)

CLARITATEA INDICATORILOR COPILULUI

Semnale clare, direcționate, intenționate – exprimate prin atenție, explorare și inițiativă.

- Procent: ____ x 16 / 100 = ____
- ____ Își mută atenția cu ușurință între sunete, obiecte și oameni. Se joacă, aude ceva, se uită, apoi revine. E prezent, flexibil, interesat.
- ____ Urmărește conversații altora cu atenție și curiozitate. Când doi adulți sau copii vorbesc, se uită, așteaptă, uneori imită tonul sau gestul. E fascinat de schimburile dintre ceilalți.
- ____ Se joacă, dar e atent și la vocea ta. Poate pune cuburi, dar îți răspunde dacă îi vorbești. Se oprește o clipă. Zâmbește. Îți arată: „*Te aud chiar și când sunt ocupat.*”
- ____ Dacă e întrerupt, revine singur la ce făcea. Nu se pierde. Nu abandonează. Reia. Joaca are acum un fir logic, intențional.
- ____ Se concentrează pe o activitate, chiar dacă mai sunt lucruri în jur. Poate înfige bastonașe în plastilină sau mângâia o jucărie, chiar dacă televizorul merge sau alți copii aleargă pe lângă el.
- ____ Reacționează activ la jocuri cu alți copii. Râde, urmărește, întinde mâna, face pași. Este parte din grup, nu doar în preajma lui.
- ____ Leagă privirea cu reacția verbală. Se uită la un câine, spune „ham-ham!”. Sau la un avion și spune „zboară!”. Gândirea se leagă de simbol.
- ____ Participă cu schimburi regulate într-o activitate. Tu spui „bau!” – el râde și spune „nu!” – tu „iar vin!” – el „nu-nu!”. Asta e dialogul autentic, cu corp, privire, cuvânt.

RESPONSIVITATE LA PĂRINTE

Răspunde activ la inițiativele adultului, inițiază comunicare, caută sprijin și împărtășire.

- Procent: ____ x 22 / 100 = ____
- ____ Se mândrește după ce reușește ceva și caută reacția ta. A pus capacul. A urcat scările. Se oprește. Te privește. Așteaptă. Îți cere: „*Ai văzut? Spune-mi ceva.*”
- ____ Inițiază jocuri cu alți copii și rămâne implicat. Întinde o jucărie, se apropie, face un sunet și așteaptă. Vrea să se joace, nu doar să aibă companie.
- ____ Se uită unde se uită altul – și caută să descopere și el. Dacă tu privești ceva, te urmează cu privirea. Gândirea lui e conectată social.
- ____ Duce conversații scurte, cu 2-3 replici. Tu: „Ce face pisica?” – El: „Miau.” – Tu: „Și ce mănâncă?” – El: „Pâââiine.” Nu e despre corectitudine. E despre participare.
- ____ Caută să inițieze schimburi – nu așteaptă pasiv. Vine, îți spune ceva, îți arată, așteaptă răspuns. Îți spune cu tot corpul: „*Vreau cu tine.*”
- ____ Repetă expresii sau întrebări simple. „Ce e asta?”, „Unde e tata?”, „Ce face?” – e modul în care își exersează gândirea prin limbaj.
- ____ Folosește gesturi sau cuvinte pentru a cere prezența ta. Spune „vino”, bate din palme, trage de mâna ta. Nu cere doar obiecte. Cere prezența ta activă.
- ____ Îți aduce cărți, jucării, lucruri – ca să vă jucați împreună. Nu doar le arată. Le oferă. E o invitație: „*Hai cu mine în lumea mea.*”
- ____ Imită ce fac frații, ceilalți copii sau adulții. Joacă „doctorul”, „mami”, „telefonul” – imitația nu mai e simplă. E joc cu înțeles social.
- ____ Îți cere afecțiunea, contactul, implicarea. rea să te așezi, să-l ții, să vii cu el. Nu doar ca să fie liniștit, ci ca să fie cu tine.
- ____ Participă la conversații scurte tematice cu expresii simbolice. – Tu: „Unde e mașina?” – El: „Brum-brum!”. Nu e doar sunet. E gândire în formă de joc.

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

COGNITIV

Joc simbolic activ, vocabular în expansiune, înțelegere avansată a relațiilor sociale și spațiale.

- **Procent:** ____ x 28 / 100 = ____
- ____ Leagă 2 sau mai multe acțiuni într-un joc cu sens. Pune jucăria în camion, o plimbă prin cameră, o „descarcă”. Nu e doar joacă motrică – e scenariu mental. Joacă de-a viața.
- ____ Își imaginează replici, improvizează dialoguri, răspunde la întrebări. Îți spune ce face păpușa: „beeee!” sau răspunde la întrebări: „Ce face?” – „Dooorrrmeee!”. E comunicare jucată, dar cu înțeles emoțional.
- ____ Observă emoțiile altora și răspunde empatic. Dacă cineva e supărat, se oprește, se apropie, spune „nu plânge”. Simte și reacționează. A început empatia funcțională.
- ____ Începe să răspundă la întrebări precum „Unde?”, „Ce?”, „Cine?” „Unde e iepurașul?” – arată. „Cine doarme?” – spune „mama”. E începutul înțelegerii logice și relaționale.
- ____ Spune multe cuvinte (50 sau mai multe) și începe să lege propoziții. „Mami pa!”, „eu vin”, „dă apă”. Nu mai e doar numire – este afirmare de gând, dorință și rol.
- ____ Folosește cuvinte ca „nu”, „eu”, „al meu” sau prepoziții simple („pe”, „în”). Spune „nu vreau”, „al meu”, „eu fac!”. Gândirea devine orientată spre sine. Începe „Eu-ul”.
- ____ Completează expresii cunoscute sau rime. Tu spui: „Un elefant se legăna...” și el spune: „...pe o pânză de păianjen!”. Participă. Recunoaște. Construiește limbaj predictibil.
- ____ Recunoaște numele propriu și ale celor dragi. Spui „Unde e Andrei?” și se arată. „Unde e mama?” – întinde mâna. Începe navigarea socială prin limbaj.
- ____ Se autoreglează folosind limbaj simplu. Spune: „Nu mai plâng”, „încerc iar”, „gata”. Nu doar simte – începe să denumească și să gestioneze emoțiile.
- ____ Folosește obiecte în mod simbolic (ex: bea din cană imagină). Nu doar le manipulează. Le transformă. O lingură devine avion, un cub devine tort. Puterea simbolului e aici.
- ____ Se bucură de partea emoțională a jocului. Râde, așteaptă reacții, cere aplauze. Joaca nu e doar „activitate” – este spațiu relațional.
- ____ Se recunoaște în oglindă și numește părți ale corpului. Spune „nas”, „ochi”, „eu!”. Este o imagine, dar e și realitate: „acesta sunt eu.”
- ____ Înțelege și urmează comenzi verbale fără gesturi. „Pune păturica pe pat!” – și o face. Ascultă sensul, nu doar tonul.
- ____ Exprimă apartenența: „al meu”, „eu”, „Andrei”. Nu e egoism. Este începutul identității personale. Simte că este o ființă separată, unică, între altele.

CI: ____ / 16 x 100 = ____

RP: ____ / 22 x 100 = ____

C/R : ____ / 28 x 100 = ____

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

ETAPA 5b. FOLOSEȘTE SIMBOLURI SAU IDEI PENTRU A EXPRIMA MAI MULT DECÂT NEVOI DE BAZĂ (25-30)

CLARITATEA INDICATORILOR COPILULUI

Comportamente clare, consistente, direcționate – manifestate spontan, cu sens și în contexte variate.

- Procent: ____ x 10 / 100 = ____
- ____ Se concentrează pe o activitate timp de 4-6 minute. Construiește un turn, așază animalele, „gătește” la aragazul de jucărie. Rămâne acolo chiar dacă sunt voci, pași sau zgomote. Este cu totul în lumea lui.
- ____ Poate urmări mai mulți stimuli în același timp. Mănâncă și se uită la tine vorbind. Se joacă și ascultă muzica din fundal. Gândirea lui se deschide către multicanal.
- ____ Denumeste obiecte dintr-un grup – le recunoaște cu ușurință. Îi arăți o farfurie, o lingură și un pahar – le numește pe rând. Îți arată că înțelege categorii, roluri, asocieri.
- ____ Finalizează activități simple chiar dacă apar întreruperi. Oprește jocul, se uită la tine, apoi se întoarce și continuă. Nu se frustrează ușor. Are reziliență cognitivă în formare.
- ____ Arată un interes special pentru anumite personaje sau activități. Se întoarce iar și iar la cartea cu pisici. Sau vrea să vadă cum gătești. Începe preferința tematică.

RESPONSIVITATE LA PĂRINTE

Inițiază, menține și adaptează interacțiunea socială, inclusiv în jocuri de rol și conversații.

- Procent: ____ x 22 / 100 = ____
- ____ Face gesturi sau lucruri amuzante doar ca să te facă să râzi. Se ascunde și strigă „cucu!”, face o mutriță, râde și te privește. „Ai văzut ce am făcut?”
- ____ Imită acțiunile tale din viața de zi cu zi. Hrănește o păpușă. Șterge masa. Pune jucăria la somn. Jocul devine replică a realității.
- ____ Transformă obiectele în „altceva” cu sens și intenție. Pune păpușa în cutie: „pat!”. Scoate sunet cu ceainicul: „ceaaaai!”. Simbolul e activ, viu, prezent.
- ____ Joacă activ cu alți copii – participă, cooperează. Fuge în jocul de-a prinselea, așteaptă rândul, râde cu ceilalți. Jocul e relație vie, nu doar joacă paralelă.
- ____ Se angajează în jocuri de rol timp de 10-20 de minute. Se joacă „de-a mama și tata”, „de-a doctorul”, „de-a câțelul” cu o structură proprie. Creează scenarii sociale.
- ____ Povestește despre alții – chiar și când nu sunt de față. „Tati e la muncă.” „Buni face supă.” A început să gândească în absență – memorie narativă timpurie.
- ____ Răspunde la salut, la „Pa”, își spune numele. Acum înțelege codurile sociale. Știe cum „se face”.
- ____ Își exprimă afecțiunea față de alți copii. Dă o jucărie. Îmbrățișează. Caută compania. Se atașează social.
- ____ Poate iniția și menține o conversație simplă. Tu spui „Unde mergem azi?” – el spune „La parc!”. Tu: „Și ce facem acolo?” – el: „Ne jucăm cu mingea!”. Este comunicare cu sens, intenție, direcție.
- ____ Verifică dacă este privit, dacă e observat. Face o acțiune, apoi te privește: „Ai văzut ce fac?”. Își reglează exprimarea în funcție de prezența ta. Caută validare.
- ____ Încearcă să păstreze atenția adultului. Spune „Uite!” de mai multe ori, te trage de mână, aduce un obiect și insistă: „Vreau să fii aici cu mine.”

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

COGNITIV / RECEPTIV

Conștientizare de sine și de ceilalți, limbaj expresiv, relații simbolice și sociale clare.

- ☐ Procent: ____ x 34 / 100 = ____
- ☐ ____ Recunoaște emoțiile și le exprimă cu ușurință – la el și la ceilalți. „Eu trist.”. „Buni e supărată?”. Învăță să pună nume pe ceea ce simte și pe ce vede că simt ceilalți.
- ☐ ____ Își exprimă mândria, rușinea sau vinovăția. Se bucură: „Am făcut eu!”. Se ascunde după o greșală. Spune „scuze” sau „nu mai fac”. Emoțiile devin conștiente și sociale.
- ☐ ____ Etichetează expresiile feței tale și reacționează. „Tati e bucuros!” sau „Nu râzi!” când vrea seriozitate. Nu doar vede – înțelege intenția din privirea celui alt.
- ☐ ____ Spune cum îl cheamă, ce vârstă are, cine este. „Andrei are 2 ani.” „Eu sunt mare!”. „Este mama mea”. Este identitate în afirmare.
- ☐ ____ Răspunde logic la întrebări: „ce”, „unde”, „cine”. „Unde e ursul?” – „În pat.”. „Cine a desenat?” – „Eu!”. Apare gândirea cauzală și abilitatea de a lega idei simple.
- ☐ ____ Înțelege reguli simple din rutină și le respectă. Se spală pe mâini fără a fi amintit. Așteaptă rândul. Regula devine parte din siguranță.
- ☐ ____ Urmează instrucțiuni în doi pași. „la mingea și pune-o în cutie” – și le face, una după alta. Este atenție în lanț și memorie de lucru.
- ☐ ____ Răspunde la cerințe condiționale. „Dacă te încalți, mergem în parc.” Se încalță. Înțelege „dacă – atunci”. Asta e logică timpurie.
- ☐ ____ Recunoaște cuvinte descriptive – mare, mic, ud, uscat. Le aplică în joc: „Urs mare, urs mic.” Sau în viață: „Papuc ud.” Gândirea se nuanțează.
- ☐ ____ Participă la sortări simple. Pune cuburile roșii într-o cutie, cele albastre în alta. „Ăsta e cerc, ăsta e pătrat.” Observare, clasificare, diferențiere.
- ☐ ____ Se joacă „ca și cum” – joc simbolic real. Hrănește păpușa, plimbă cățelul de jucărie, face „injecție” cu un bețișor. Lumea devine ce vrea el să fie.
- ☐ ____ În joc, urmează reguli clare și le respectă. „Acum e rândul meu.” „Tu pui piesa aici.” Apare cooperarea organizată.
- ☐ ____ Poate identifica părți ale unui obiect sau corp. „Ăsta e roata mașinii.” „Asta e mâna mea.” Analiza și integrarea în gândirea simbolică.
- ☐ ____ Acceptă să aștepte recompensa pentru o acțiune. „După ce mănânci, primim desert.” Termină și întreabă: „Acum desert?” Apare amânarea satisfacției.
- ☐ ____ Numește obiecte, persoane, acțiuni și părți ale corpului. Vorbirea devine bogată și funcțională. Folosește limbajul ca instrument.
- ☐ ____ Conjugă, folosește pluralul, leagă propoziții simple cu „și”, „dar”. „Eu merg și tati vine.” „A fost mare, dar acum e mic.” Limbajul devine expresie logică a gândirii.
- ☐ ____ Spune ce își dorește, ce nu vrea și explică de ce. „Nu vreau broccoli – e ud.” „Vreau jucăria mea, nu a lui.” Apare motivarea verbală. Gândul exprimat clar.

CI: ____ / 10 x 100 = ____

RP: ____ / 22 x 100 = ____

C/R : ____ / 34 x 100 = ____

ETAPA 6a. UNEȘTE LOGIC EMOȚIILE ȘI IDEILE (31-48)

CLARITATEA INDICATORILOR COPILULUI

Atenția este flexibilă și direcționată. Comportamentele sunt clare, coerente și integrate în activități complexe.

- ☐ **Procent:** _____ x 22 / 100 = _____
- ☐ _____ Se poate opri dintr-o activitate și apoi revine la ea, fără să fie îndemnat. Se uită la o carte, răspunde la o întrebare, apoi continuă lectura fără să piardă firul. E atenție cu ritm propriu.
- ☐ _____ Se joacă cu o jucărie și urmărește în același timp o poveste spusă de tine. Pune piese la puzzle, dar ridică ochii când spui: „Apoi ursulețul a plecat...” Poate funcționa pe două planuri: joc și poveste.
- ☐ _____ Răspunde logic la o întrebare („Unde a mers ursulețul?”), apoi revine la joc. Nu are nevoie de repornire. Minte lui curge natural între sarcini.
- ☐ _____ Dacă îi ceri o schimbare de activitate, o acceptă și o face. De la desen la spălat pe mâini. De la cuburi la pus papucii. Comutarea nu îl destabilizează.
- ☐ _____ Se poate concentra pe o activitate 3–8 minute, dacă îl interesează. Colorează, sortează, construiește fără să se plictisească. Concentrarea vine din plăcerea internă, nu doar din supraveghere.
- ☐ _____ Dacă îl atrage, duce la capăt activități de tip puzzle mare sau construcție. Când are motivație, nu se oprește. Vrea să termine. Își propune și reușește.
- ☐ _____ Ignoră sunete sau mișcări din jur dacă e implicat. Nu se mai întoarce la fiecare foșnet. E cu mintea și inima în jocul lui.
- ☐ _____ Se poate concentra 10–12 minute într-o activitate, până când aude „Gata, am terminat”. Nu cere pauză. Așteaptă încheierea cu înțelegere.
- ☐ _____ Poate rămâne implicat chiar și 15 minute într-un joc captivant. Dacă e de rol, construcție sau provocare, stă acolo. Explorarea devine muncă serioasă.
- ☐ _____ Participă activ 5–10 minute într-un joc de grup. Poate să coopereze, să aștepte, să cedeze sau să se bucure cu ceilalți. Jocul nu e doar al lui – e al relației.
- ☐ _____ Se implică 2–3 minute și în sarcini propuse de altcineva (adult). Nu e nevoie să fie mereu „pe placul lui”. Acceptă și provocări externe. Începe adaptabilitatea cognitivă.

RESPONSIVITATE LA PĂRINTE

Răspunsuri clare, inițiative sociale frecvente, interacțiuni complexe și parteneriate de joc sau conversație.

- ☐ **Procent:** _____ x 50 / 100 = _____
- ☐ _____ Îți caută privirea și îți răspunde la gesturi și expresii. Se întoarce spre tine când vorbești. Se uită în ochi. Se apleacă spre celălalt. Se conectează conștient.
- ☐ _____ Îți spune pe nume pe ceilalți copii. Nu mai zice „fetița” sau „băiatul”. Spune: „Ana mi-a dat mingea.” Numele înseamnă legătură.
- ☐ _____ Vorbește despre sine și despre ceilalți. „Eu desenez.” „Tati gătește.” Începe narațiunea socială.
- ☐ _____ Pune întrebări despre ceea ce aude sau vede. „Ce culoare are rochia?”. „De ce plânge fetița?”. Asta e curiozitate socială și empatie în formare.
- ☐ _____ Răspunde la întrebări despre el. „Cum te cheamă?” „Câți ani ai?” „Cine e mama ta?”.

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

Cândirea devine personală și orientată spre relații.

- ☐ ____ Când e lăudat, continuă cu entuziasm. „Bravo!” – și mai pune o piesă, mai face un gest. Caută confirmarea relațională.
- ☐ ____ Se mândrește și exprimă inițiativă. „Eu am făcut robotul!”. „Eu i-am arătat să meargă!”. Vrea să fie văzut pentru ce poate și face.
- ☐ ____ Leagă acțiuni în jocuri coerente cu sens și roluri. Camionul încarcă, duce, descarcă. A apărut structura narativă în joc.
- ☐ ____ Atribue roluri obiectelor din joc. Păpușa e „șoferul”, mărgea e „mâncare”. Este simbolizare logică și complexă.
- ☐ ____ Îți dă obiecte și așteaptă reacție – vrea să joci. Îți întinde cana de jucărie: „Bea!”. Vrea participare reală, nu doar prezență.
- ☐ ____ Se joacă împreună cu alți copii, chiar dacă face lucruri diferite. Amândoi construiesc, folosind aceleași piese. Vorbesc, se imită, împart spațiul și intenția.
- ☐ ____ Se alătură activ altor copii și contribuie la ce fac. Vede un turn în construcție și adaugă o piesă. Nu mai e „al meu” și „al tău”. E „al nostru”.
- ☐ ____ Invita activ alți copii la joc. „Hai cu mine!”. „Vrei să ne jucăm?”. Relația devine intențională, căutată.
- ☐ ____ Poate coopera într-un joc de rol, cu sprijinul tău. Tu spui: „Eu sunt vânzătorul, tu ești clientul.” – și urmează firul. Învăță din coordonare și participare.

- ☐ ____ Poate protesta sau improviza replici pentru personajele din joc. „Nu vreau să dorm!” – spune păpușa. E joc cu emoții și idei.
- ☐ ____ Joacă jocuri de echipă cu reguli și lideri. Leapșa, de-a v-ați ascunselea. Înțelege rolul propriu și al celorlalți.
- ☐ ____ Folosește obiecte invizibile în jocul de imaginație. Dă mâncare „invizibilă”, bea dintr-o cană „fără apă”. Puterea simbolului e fără limite.
- ☐ ____ Poate negocia, împărți, schimba roluri în joc. „Tu iei bebelușul, eu iau mașina.” Relația devine parteneriat.
- ☐ ____ Așteaptă rândul, ascultă, respectă contribuția celorlalți. „Acum e rândul lui Darius”. Toleranța la așteptare și empatia funcționează împreună.
- ☐ ____ Atribue roluri altora în mod clar. „Tu ești doctorul.”. „Eu sunt pompierul.” Distribuie de roluri = gândire regizorală.
- ☐ ____ Spune clar cine îi este prieten. „Andrei e prietenul meu.”. Atașamentul devine verbalizat.
- ☐ ____ Face gesturi amuzante sau atrăgătoare ca să fie observat. Sare, dansează, spune ceva haios și se uită dacă îl vezi. Caută recunoaștere și relație.
- ☐ ____ Spune „te rog”, „mulțumesc”, „scuze” – fără să-i amintești. Integrează comportamente sociale în rutina relațională.
- ☐ ____ Oferă ajutor spontan în activități. Pune haine la loc, șterge masa, aduce papucii. Imită. Contribuie. Vrea să aparțină.
- ☐ ____ Spune „Bună!” și „Pa!” fără să fie îndemnat. Salutul nu mai e un act forțat, ci o inițiativă de relație.

COGNITIV / RECEPTIV

Recunoaștere și înțelegere emoțională

Copilul identifică, exprimă și corelează emoțiile cu contexte concrete.

- ☐ **Procent:** ____ x 96 / 100 = ____
- ☐ ____ Spune clar ce simte – nu doar „bine” sau „rău” – spune când e mândru, rușinat, vinovat, bucuros, încurcat. „Sunt rușinat, am uitat să spun bună ziua.”. „E vina mea, am călcat pe ea.”. Apare nuanțarea emoțională și reflecția.
- ☐ ____ Dă explicații pentru cum se simte – și pentru cum se simt alții. „Sunt trist pentru că n-am fost ales.”. „E furios că i-ai stricat construcția.”. Emoția devine poveste, nu reacție.
- ☐ ____ Poate spune: „Sunt supărat! Era a mea!” fără să lovească. Își exprimă frustrarea verbal, nu doar fizic. Este reglare în acțiune.
- ☐ ____ Înțelege semnele emoționale la ceilalți – și reacționează. Dacă un coleg pare plictisit, se oprește și întreabă: „Nu-ți place jocul?”. Empatia devine decizie și comunicare.

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

- ____ Exprimă emoțiile și în jocurile simbolice. „Fac tort pentru că ești trist.”. „Doctorul îți dă pastilă ca să nu mai plângi.”. Jocul e spațiu pentru reglare și empatie.
- ____ Își arată afecțiunea fără să i se ceară. Îmbrățișează un coleg, aduce o păturică, spune „Te iubesc” sau „Te ajut eu”. Atașamentul devine activ și conștient.
- ____ Se bucură de reușitele proprii fără a-i deranja pe ceilalți. „Uite ce am făcut!” fără să

întrerupă jocul celorlalți. Apare autoreglarea socială.

- ____ Înțelege cum ceea ce face îi influențează pe ceilalți. „Dacă strig, îl sperii.”. „Nu împing, că se supără.” Comportamentul devine conștient de efect.
- ____ Cere scuze, oferă ajutor, aduce un obiect pentru a repara. Dacă a luat o jucărie: „Îți dau altă jucărie. Îmi pare rău.”. Sau: „Ai plâns, îți aduc apă.”. Empatia nu e doar simțită – este pusă în acțiune.

Memorie, atenție și recunoaștere vizuală/auditivă

- ____ Repetă propoziții scurte sau serii de cuvinte. Spui: „Mergem la parc, luăm mingea” – și el repetă: „Parc, mingea!”. Sau îți spune expresii auzite: „Nu mai face așa!”. Repetiția e o formă de înțelegere și anticipare.
- ____ Recunoaște sunete din jur și le asociază corect. Aude o sirenă: „Ambulanță!”. Aude o melodie: „E desenul meu!”. Leagă sunetul de experiență și imagine.
- ____ Identifică obiecte văzute anterior, chiar dacă arată puțin diferit. Vezi o altă păpușă: „E ca a mea!”. Alt cățel: „Uite, seamănă cu Cofi!”. Generalizează și clasifică.
- ____ Recunoaște litere, cifre sau simboluri vizuale frecvent expuse. „A e ca în Andrei!”. „Trei bomboane!”. Nu e vorba de „școală”, ci de recunoaștere afectivă a simbolului.

- ____ Poate reproduce o secvență simplă de culori, gesturi sau obiecte. Pui: roșu-galben-verde. Îți arată la fel. Tu aplauzi-joci din palme-aplauzi. Te copiază. Secvențele creează ordine.
- ____ Observă când ceva lipsește dintr-un grup. Ai 3 animale, scoți unul: „Unde e vaca?”. Sau: „Mai era ceva aici!”. Atenția lui e activă, prezintă și logică.
- ____ Poate descrie detalii din imagini pe care le-a memorat. „Era un iepuraș cu un morcov portocaliu!” – „Ursul era pe munte, cu rucsac.”. Povestea devine spațiu de memorie narativă.
- ____ Recunoaște poziția unui obiect în spațiu și o denumește. „Ursulețul e sub pat.”. „Baloanele sunt lângă masă.” Înțelege spațiul și poziția relațional.

Limbaj expresiv și înțelegere verbală

- ____ Răspunde la întrebări diverse și nu se blochează la „De ce?” sau „Cum?”. „De ce plânge păpușa?” – „Pentru că a căzut.”. „Cum ai ajuns la parc?” – „Cu trotineta!”. Înțelege întrebarea, gândește și oferă un răspuns.
- ____ Folosește propoziții cu legături între idei: „pentru că”, „dar”, „și”. „Am plâns pentru că nu am avut voie.”. „Vreau să merg, dar sunt obosit.”. Vorbește ca să explice, nu doar ca să numească.
- ____ Povestește ce a trăit – în 3-4 propoziții legate. „Am fost în parc. M-am dat pe tobogan. A venit și prietena mea. Ne-am jucat cu mingea.” Gândirea devine narativă. Are început, mijloc, sfârșit.

- ____ Folosește corect pluralul, pronumele și prepozițiile. „Noi am fost acolo.”. „Ea a luat cartea.”. „Poneiul e sub masă.”. Limbajul devine precis și funcțional.
- ____ Poate descrie ce face, pe loc – fără să fie ajutat. „Eu desenez o pisică. Aici are coada. Acum îi fac urechi.”. Exprimarea e în flux, cu intenție.
- ____ Folosește verbe în toate cele trei timpuri – prezent, trecut, viitor. „Am fost.”. „Fac.”. „O să mergem.” Gândirea devine orientată temporal.
- ____ Leagă propoziții între ele cu „că”, „și”, „dar”, „după ce”. „Am plâns pentru că el a luat ursul și eu nu am vrut.”. „După ce am mâncat,

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

am mers afară.". Asta e gândire logică exprimată în cuvinte.

- ☐ ____ Respectă regulile de conversație: pune întrebări, așteaptă, răspunde. Tu întrebi, el

răspunde. Apoi întreabă el. Nu întrerupe.

Așteaptă rândul. Este comunicare reciprocă, nu doar exprimare.

Rezolvare de probleme, logică și gândire flexibilă

- ☐ ____ Observă și identifică singur „ce nu e în regulă” într-o poveste, imagine sau situație reală. Se uită la o imagine: „Păi nu are pantofi!”. La un joc: „Ursul a uitat să mănânce!”. Gândirea sa devine activă, analitică, curioasă.
- ☐ ____ Spune ce soluție are – și ce s-ar putea întâmpla dacă o aplică. „Să-l ajutăm să-și pună pantofii, că altfel îl dor picioarele!” E mai mult decât gândire – este logică empatică.
- ☐ ____ Înțelege reguli condiționale simple și complexe. „Dacă mănânc, primesc desert.”. „Când vine tata, mergem în parc.”. Apare gândirea de tip cauză-efect, aplicată.
- ☐ ____ Când ceva nu funcționează, găsește altă variantă. Nu poate urca scaunul? Adu-și un alt obiect. Nu primește jucăria? Cere alta. Asta este flexibilitate cognitivă – un predictor al autoreglării.
- ☐ ____ Își ajustează comportamentul în funcție de reguli, loc sau persoană. În parc: strigă. În bibliotecă: vorbește încet. Cu bunica: o ajută. Începe adaptarea socială conștientă.
- ☐ ____ Face diferența între „bine” și „rău” și explică de ce. „Nu e frumos să lovești, îl doare.”. „Trebuia să aștepte rândul.”. Apare gândirea morală timpurie.

Autonomie și autorefecție

- ☐ ____ Spune cu claritate cine este: nume, vârstă, gen. „Eu sunt Maria. Am 3 ani. Sunt fată.”. Își afirmă identitatea cu mândrie și încredere.
- ☐ ____ Își exprimă preferințele și dorințele. „Îmi place roșu.”. „Vreau să stau singur.”. Nu cere la întâmplare – spune ce vrea pentru că știe ce simte.
- ☐ ____ Povestește întâmplări personale din grădiniță sau de acasă. „La grădi am mâncat paste. Apoi ne-am jucat.”. Gândirea sa se întinde în timp și memorie afectivă.
- ☐ ____ Se bucură și se mândrește cu ceea ce a făcut. „Uite, eu am făcut asta!”. „Am reușit singur!”. Este validare interioară, nu doar nevoie de laudă.
- ☐ ____ Poate fi rănit de glume sau remarci – și caută aprobarea ta. Se retrage dacă râzi prea tare. Se uită la tine să vadă dacă a greșit. E sensibil, dar și atent. Are nevoie să-i confirme valoarea.
- ☐ ____ Își exprimă fricile prin explicații imaginative sau simbolice. „Nu vreau în camera aia. Acolo e un leu.” E real pentru el. Fantezia exprimă emoția.
- ☐ ____ Recunoaște când a greșit și poate cere ajutor. „Nu știu să fac.”. „Îmi pare rău că am spart.”. Nu se ascunde. Vrea să repare.
- ☐ ____ Poate spune: „A fost urât. Nu mai fac asta.”. Are început de reglare morală și asumare.
- ☐ ____ Înțelege că regulile sunt pentru toată lumea, nu doar pentru el. „Și tu trebuie să speli mâinile!”. „Tati, nu se strigă!”. A început înțelegerea socială profundă.
- ☐ ____ Are momente de regres (plâns, frică, comportamente „mai mici”) – dar știe să spună ce simte. „Mi-e dor de tine.”. „Vreau să fiu bebeluș azi.”. Nu e regres. E cerere de reconectare.

Relaționare și gândire morală incipientă

- ☐ ____ Simte și exprimă empatie activă – fără să i se ceară. Oferă o jucărie când alt copil plânge. Mângâie sau spune „Îmi pare rău” după un

conflict. Empatia nu e doar simțită. E pusă în acțiune.

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

- ☐ ____ Face diferența între ce e bine și ce e greșit. Spune: „Nu e frumos să țipi!”. Corectează alt copil: „Nu împingi!”. Regula a devenit parte din reperele lui interne.
- ☐ ____ Se identifică cu adulți care oferă grijă, protecție, bunătate. Vrea să „fie ca tati” sau „să ajute ca mama”. Valorile devin modele de urmat, nu doar reguli de respectat.
- ☐ ____ Își schimbă comportamentul în funcție de cum reacționează ceilalți. Se oprește dacă vede că ai devenit trist. Spune „te pup” după ce te-ai încruntat. Relația devine oglindă și ghid.
- ☐ ____ Observă comportamentele altora și testează reacții. Vede cum reacționezi când împinge, apoi te privește atent. Ascultă discuții și întreabă: „El a fost rău?”. Învățarea devine socială, nu doar individuală.
- ☐ ____ Poate spune: „Nu mai fac, pentru că l-am supărat”. Nu doar respectă – *înțelege de ce o face*. E începutul conștiinței moral-afective.
- ☐ ____ Aplică reguli de comportament fără să i se ceară – pentru că simte sensul lor. „Îi dau jucăria, că e trist”. „Nu vorbesc tare, bebe doarme”. Regula a devenit alegere personală.

CI: ____ / 22 x 100 = ____

RP: ____ / 50 x 100 = ____

C/R : ____ / 96 x 100 = ____

ETAPA 6b. UNEȘTE LOGIC EMOȚIILE ȘI IDEILE (49-60)

CLARITATEA INDICATORILOR COPILULUI

Comportamente complexe, multitasking, atenție susținută și autoreglare a focalizării.

- **Procent:** ____ x 18 / 100 = ____
- ____ Se poate concentra pe o activitate care îi place, fără să fie distras de zgomote mici. Rămâne cu ochii pe puzzle, deși în jur copiii vorbesc. Continuă construcția, chiar dacă s-a deschis o ușă. Este atenție cu ancoră internă.
- ____ Poate trece ușor de la o activitate la alta – la cererea adultului. „Lasă plastilina, mergem la baie.” – se oprește, urmează, revine. Comutarea nu este stresantă – o face conștient.
- ____ Poate alege dacă revine la o activitate sau rămâne cu stimulul nou. A fost chemat în alt joc, dar spune: „Mai stau puțin aici, termin întâi.”. Este capacitate de alegere internă.
- ____ Poate răspunde și acționa simultan la stimuli din medii diferite. Te ascultă în timp ce desenează și răspunde la întrebare. Simte mirosul prăjiturii, întreabă ce e, dar își continuă activitatea. Minte integrează canale multiple.
- ____ Poate face două lucruri în paralel, cu sens. Ordonează animăluțele și le și numește după sunete. Desenează și povestește ce face. Apare multitasking blând, fără suprasolicitare.
- ____ Poate observa, recunoaște și numi lucruri din jur – în același timp. Aude sunetul clopoțelului, vede că intră cineva și spune: „E doamna de la bucătărie.”. E vigilență blândă și conectare.
- ____ Se poate concentra 10–15 minute într-o activitate aleasă de el, fără ajutor. Se joacă cu cuburi sau colorează detaliat. Nu cere validare continuă. Este atenție susținută și motivație internă.
- ____ Poate participa 10–25 de minute la o activitate de grup, cu implicare reală. Joc de echipă, experiment, proiect de construit – copilul este prezent, activ, concentrat. Își menține rolul în dinamica grupului.
- ____ Dacă primește o sarcină de 4–6 minute (ex: „fă turnul, apoi ordonează animalele”), o duce la capăt fără ajutor. Nu întreabă la fiecare pas. Nu se oprește. Duce până la capăt. E autonomie cognitivă în acțiune.

RESPONSIVITATE LA PĂRINTE / SOCIAL

Interacțiune matură, cooperare în joc, înțelegere socială și adaptabilitate relațională.

- **Procent:** ____ x 26 / 100 = ____
- ____ Se exprimă cu încredere în fața celorlalți. Spune cu mândrie: „Am făcut singur!” sau „Uite cum știu să dansez!”. Vrea să fie văzut și validat în grup.
- ____ Creează scenarii fantastice în jocul de rol. Se prefacă că zboară, are puteri magice, salvează planeta. Imaginația devine mod de explorare a relației și identității.
- ____ Cere să fie inclus în grup și propune jocuri. „Vreau și eu în joc.”. „Hai să facem o casă!”. Nu așteaptă. Creează context de conectare.
- ____ Poate juca 15–20 de minute într-un joc cooperativ cu reguli. Așteaptă rândul, oferă idei, respectă structura jocului. Bucuria nu vine doar din ce face, ci din *cu cine* face.
- ____ Improvizează roluri și replici în jocuri complexe de imaginație. Păpușa merge la doctor, se supără, se consolează. Relația e jucată, simțită, reglabilă.
- ____ Înțelege conceptul de „echipă” și participă la jocuri cu lideri și reguli clare. La „Leapșa” sau „De-a prinselea” nu vrea doar să câștige – vrea să *aparțină*. Acceptă să conducă sau să urmeze.

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

- ☐ ____ Așteaptă rândul și ascultă ce spun ceilalți în joc. Nu mai întrerupe compulsiv. Poate spune: „Acum e rândul Anei.”. Apare respectul real pentru contribuția altuia.
- ☐ ____ Atribuie roluri și le respectă – fără să le forțeze. „Tu ești doctorul, eu sunt pacientul.”. Acceptă și inversarea rolurilor. Flexibilitate relațională în plin exercițiu.
- ☐ ____ Verbalizează prietenii și legăturile afective. „El e cel mai bun prieten al meu.” – „Mie îmi place să mă joc cu ea.”. A apărut legătura emoțională declarată.
- ☐ ____ Ajustează comportamentul ca să nu piardă relația. Dacă prietenul se supără, spune:

„Glumeam...” sau oferă o jucărie. Începe auto-reglarea cu scop relațional.

- ☐ ____ Recunoaște când greșește și cere scuze sincer. Nu doar „pentru că i se cere”, ci pentru că înțelege impactul. „Îmi pare rău că te-am lovit. Nu am vrut.”
- ☐ ____ Acceptă diferențele de preferințe. „El vrea cu mașini. Eu vreau cu piese.”. Găsește compromis: „Facem pe rând.”. Apar negocierea și toleranța.
- ☐ ____ Când a fost înțeles greșit, explică din nou. „Nu asta voiam să zic.”. Reparația relațională este activă și conștientă.

COGNITIV / RECEPTIV

Autoreflexie și dezvoltare emoțională-cognitivă

Copilul își recunoaște emoțiile, le exprimă, le conectează cu acțiuni și anticipează reacții.

- ☐ **Procent:** ____ x 90 / 100 = ____
- ☐ ____ Spune ce simte fără să lovească sau să țipe. „Sunt supărat, nu vreau așa.”. Emoțiile devin mesaje clare, nu reacții intense.
- ☐ ____ Poate anticipa cum se va simți într-o situație viitoare și se pregătește. „O să-mi fie dor, dar pot să iau plușul.”. Începe reglarea prin previziune.
- ☐ ____ Se bucură sincer pentru reușita altuia, fără să ceară aplauze pentru el. „Bravo, ai făcut un desen frumos!”. Bucuria nu e comparativă, ci relațională.
- ☐ ____ Observă cum se simt ceilalți și își adaptează comportamentul. Dacă vede că cineva e trist, devine mai blând, oferă sprijin. Empatia devine acțiune.
- ☐ ____ Înțelege expresii faciale, gesturi și ton – și reacționează cu sens. „Pare nervos, că vorbește tare.”. Emoția celui alt nu e doar observată – e interpretată și procesată.
- ☐ ____ Face diferența între ce crede și ce este real – și înțelege impactul asupra celorlalți. „Am crezut că nu vrei cu mine, dar erai ocupat.”. E reflecție cu empatie.
- ☐ ____ Poate exprima stări emoționale complexe și contradictorii. „Sunt bucuros că am câștigat, dar și trist că ceilalți au pierdut.”. Emoțiile nu mai sunt „totul sau nimic” – *pot coexista*.
- ☐ ____ Se simte mândru de ce face și îți spune cu bucurie. „Am strâns singur toate piesele!”. Este validare internă, nu doar nevoie de laudă.
- ☐ ____ Primește un feedback și reacționează responsabil. „Nu m-am uitat pe unde merg. Data viitoare fiu atent.”. Este asumare, nu doar ascultare.
- ☐ ____ Spune ce reguli sunt importante în familie și le respectă cu sens. „La noi, nu țipăm la alții.”. „Tati zice că ne cerem scuze dacă supărăm.”. Începe integrarea valorilor morale.

Memorie, atenție și secvențiere

Integrează, reproduce și reorganizează informația auditivă/vizuală/tactilă.

- ☐ ____ Poate urma instrucțiuni cu mai mulți pași, chiar și după un timp scurt. „la jacheta, pune-o în cui și apoi spală-te pe mâini.”. Le urmează în ordine și fără să se piardă.
- ☐ ____ Reproduce serii simple – de culori, forme, sunete sau litere. Tu spui: „Roșu – galben – albastru” și el le pune în acea ordine. Aude:

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

„Clap-clap-bate” și le repetă. Memoria lui de lucru funcționează activ și cu sens.

- ____ Poate relua o secvență și după ce a făcut altceva între timp. A fost întrerupt dintr-un joc, dar se întoarce și continuă corect. Reține și revine fără dezorganizare.
- ____ Observă când s-a schimbat ceva într-un mediu cunoscut. „Aici era florica mov, acum nu mai e!”. Atenția lui e vie, prezentă, contextuală.

- ____ Reproduce desene, construcții sau modele văzute înainte. Vede un turn sau un model de colorat și îl face la fel. Este învățare prin observare și integrare.
- ____ Comentează ce fac ceilalți și observă detalii în acțiunile lor. „El s-a spălat fără să se spele pe degete! Gândirea socială și observațională sunt active și conectate.

Relații funcționale și logică

Găsește relații între obiecte, acțiuni, cauze și consecințe.

- ____ Găsește rapid ce lipsește sau ce merge împreună. „Unde e pasta de dinți? Uite, e periuța!”. „Peștele are nevoie de undiță!”. Asociază obiecte în funcție de rol și funcție.
- ____ Poate sorta sau grupa obiecte după două criterii simultan. „Toate cercurile roșii într-o parte, toate pătratele albastre în alta.”. Nu e doar sortare – e gândire comparativă și logică.
- ____ Înțelege și folosește concepte de poziție, ordine, diferență. „Cartea e *sub* pernă.”. „Jucăria asta e *altfel* decât celelalte.”. „El e *primul*, eu sunt *ultimul*.”. Gândirea devine spațială, temporală și relațională.
- ____ Poate descrie pașii unui proces logic. „Cum facem suc?” – „Luăm portocale, le stoarcem, punem în pahar.”. Apare gândirea procedurală, în lanț funcțional.

Dezvoltare verbală, gramaticală și narativă

Construiește propoziții, răspunde coerent, întreabă și menține dialog.

- ____ Spune numele complet, adresa și ziua de naștere. Nu doar recită, ci *știe* că îl reprezintă. Este identitate conștientă.
- ____ Folosește cu ușurință pronume, adjective, prepoziții, comparații. „Eu sunt mai mic, dar mai rapid.. Structura limbajului reflectă structura gândirii.
- ____ Răspunde cu sens la întrebări de tip: „Când?”, „Cum?”, „De ce?”. „De ce plânge?” – „Pentru că nu și-a găsit ursulețul.”. Înțelege cauza și o exprimă clar.
- ____ Numără până la 10 și recunoaște concepte numerice simple. „Sunt 5 linguri. Dacă punem una, sunt 6.” Gândirea devine matematică și logică.
- ____ Povestește evenimente din trecut sau planuri viitoare. „Ieri am fost la bunici. Măine mergem la Zoo.” Timpul devine poveste.
- ____ Susține o conversație lungă, cu 3-12 schimburi. Întreabă, ascultă, răspunde, întreabă înapoi. Este dialog real, nu doar verbalizare.
- ____ Se descrie pe sine – nu doar fizic, ci și prin abilități. „Am părul creț și știu să desenez bine.”. Imaginea de sine prinde contur.
- ____ Face comparații între el și ceilalți, fără gelozie toxică. „Ea aleargă mai repede, dar eu sar mai sus.”. Se poziționează cu încredere și respect.
- ____ Pune multe întrebări despre cum funcționează lucrurile, oamenii, timpul, regulile. „De ce se sting luminile seara?”. „Cine face regulile la grădi?”. Este curiozitate profundă + gândire critică.

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

Reglare, moralitate, interacțiune socială

Comportamente sociale reglate verbal, logic și empatic.

- ☐ ____ Se autoreglează verbal: „Mă duc să mă liniștesc”, „Încerc din nou”. Nu fuge de emoție. O întâlnește cu cuvânt și alege.
- ☐ ____ Găsește soluții la conflicte și propune compromisuri. „Facem pe rând.”. „Jucăm cum zici tu, apoi cum zic eu.”. Relația e mai importantă decât câștigul.
- ☐ ____ Acceptă reguli și corecturi fără opoziție excesivă. Dacă i se explică, înțelege. Se adaptează. Vrea să colaboreze, nu doar să se impună.
- ☐ ____ Se adaptează la schimbări când înțelege de ce. „Nu mergem azi în parc, plouă.” – „Ok, jucăm în casă.”. Explicația calmează, direcționează.
- ☐ ____ Repară după conflicte sau greșeli, cu empatie reală. „Îmi pare rău. Ți dau jucăria mea.”. Reparația devine gest voluntar, nu impus.
- ☐ ____ Vorbește despre bine și rău, despre corectitudine și valori. „Nu e corect să strigi la cineva.”. Conștiința morală devine voce internă.
- ☐ ____ Se implică emoțional în activități de familie și ritualuri. Vrea să ajute la masă, aduce farfurii, decorează, face urări. Apartenența e exprimată activ.
- ☐ ____ Găsește modalități proprii de a-și gestiona emoțiile și nevoile. „Când sunt trist, iau pătura.”. „Mă liniștesc cu muzică.”. Are „trusa lui” de reglare.
- ☐ ____ Inițiază jocuri, strânge copiii, organizează activități. „Hai să facem un tren și tu ești șeful!”. Apare leadershipul blând, empatic și spontan.

Joc simbolic, autoidentificare și autoreglare socială

Joacă pentru explorarea de roluri, reguli, emoții și realitate.

- ☐ ____ Creează și joacă roluri complexe, detaliate – cu obiecte reale sau inventate. Se transformă în doctor, pompier, profesor sau supererou. Folosește lingura pe post de microfon, păturica pe post de cort. Nu e doar joacă. E asumare de identitate și testare de realitate.
- ☐ ____ Inventează scenarii care implică reguli, echipe, planuri. „Acum eu sunt bucătarul și tu ești clientul. Trebuie să comanzi!”. Planifică, reglează, structurează – exact ca în viață.
- ☐ ____ Se exprimă creativ și liber – jocul devine fantezie autentică. „Bagheta mea poate să vindece tot!”. „Avem o mașină de zbor care merge pe ploaie.”. Imaginarul devine refugiu, putere, instrument de autoreglare.
- ☐ ____ Se compară cu ceilalți și exprimă ce preferă. „Andrei e mai rapid, dar eu desenez mai frumos.”
– „Eu nu vreau jocul ăsta, îl prefer pe cel cu animale.”. Diferențele nu mai dor – sunt asumate.
- ☐ ____ Își controlează impulsurile în timpul jocului. Așteaptă rândul, respectă regula, nu întrerupe. Autoreglarea apare în cel mai firesc spațiu – în joc.
- ☐ ____ Exprimă emoții greu de verbalizat – prin simboluri și roluri. Joacă monștri când se teme. Se ascunde cu păpușa când e copleșit. Plânge „pentru bebeluș”, de fapt pentru el. Jocul este emisie sigură a emoției, fără judecată.
- ☐ ____ Începe să-și afirme inițiativa, autonomia și capacitatea de adaptare. „Hai să schimbăm jocul.”. „Acum fac eu regulile.”

CI: ____ / 18 x 100 = ____

RP: ____ / 26 x 100 = ____

C/R: ____ / 90 x 100 = ____

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____

SCALA DE ÎNVĂȚARE

	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	
ETAPA 1 CI												
RP												
ETAPA 2 CI												
RP												
ETAPA 3 CI												
RP												
C/R												
ETAPA 4a CI												
RP												
C/R												
ETAPA 4b CI												
RP												
C/R												
ETAPA 5a CI												
RP												
C/R												
ETAPA 5b CI												
RP												
C/R												
ETAPA 6a CI												
RP												
C/R												
ETAPA 6b CI												
RP												
C/R												

PROFIL DE DEZVOLTARE

COPIL: _____

VÂRSTA: _____

DATA: _____